

Informatienota aan de Vlaamse viskwekers aangaande de opvolging van de analyses van aangifteplichtige virale ziekten en de gezondheidsmonitoringactiviteiten in de aquacultuursector die SCIENSANO zal overnemen van de ‘CER Groupe’

Situering

Uiterlijk 17 mei stopt het CER met alle diagnoses van virale visziekten. Het wetenschappelijk instituut SCIENSANO zal de diagnose van de officiële ziekten overnemen. Dit zal omvatten: VHS (Viral Haemorrhagic Septicaemia), IHN (Infectious Haematopoietic Necrosis), de twee virussen die de zalmkwekers het meeste zorgen baren, maar ook KHV (Koi Herpes Virus), ISA (Infectious Salmon Anaemia) en EHNV (Epizootic Haematopoietic Necrosis).

Deze informatienota is het resultaat van overleg tussen SCIENSANO, vertegenwoordigd door mevrouw Bénédicte Lambrecht (hoofd van het Wetenschappelijk Departement Aviaire Virologie & Immunologie) en vertegenwoordigers van de Waalse aquacultuursector (viskwekers, vertegenwoordiger van de Waalse Aquaculturisten, viskwekers die de sector vertegenwoordigen, dierenartsen, het College van Producenten) met als doel de procedures vast te leggen voor het nemen en doorsturen van stalen bestemd voor onderzoek naar de virussen die deze officiële ziekten veroorzaken. **Deze informatienota is dus bedoeld voor viskwekers die wensen deel te nemen aan het vrijwillige bewakingsprogramma en/of wanneer ze de aanwezigheid van één van deze ziekten in hun bedrijf vermoeden.**

Context

Tot op heden werden de stalen genomen, vervoerd en geanalyseerd door het CER. Vanaf 17 mei voert SCIENSANO de analyse uit, zoals voor alle andere pathogenen waarvoor het verantwoordelijk is staan zij niet in voor de staalname op het terrein, noch voor de overdracht naar het laboratorium. Het is dus aan de sector om, via erkende dierenartsen en in overleg met SCIENSANO, een logistiek systeem te ontwikkelen voor het nemen en doorsturen van stalen naar SCIENSANO.

De dierenarts Mr F. Lieffrig, CER-groupe, is wel nog bereid om tot augustus 2024 staalnames uit te voeren voor die bedrijven die nog geen eigen dierenarts konden vinden.

Staalname- en transferprocedure voor monsters bestemd voor analyses van aangifteplichtige ziekten in de viskweeksector

- Viskwekers die willen deelnemen aan het vrijwillige monitoringplan voor IHNV/VHSV moeten zich aanmelden bij SCIENSANO via het e-mailadres NRLfish@sciensano.be met vermelding van het adres van de viskwekerij en de naam en het adres van de erkende dierenarts die de stalen zal nemen. Het aanvraagformulier voor de analyse in elektronisch formaat zal vervolgens per kerende email worden toegestuurd.
- De stalen moeten worden genomen door een erkende dierenarts, dus het is aan elke viskweker om er een te kiezen. SCIENSANO zal een handleiding (videoclip) ter beschikking stellen voor de erkende dierenartsen, zodat zij de nodige informatie hebben om de monstername correct uit te voeren.
- De stalen moeten goed verpakt, gekoeld en binnen de 48 uur toekomen bij het laboratorium te **Groeselenberg 99 • 1180 Ukkel- Brussels**, Tel : +32 (0)2 379 04 11

Richtlijnen:

1. SCIENSANO levert en verstuurt, op eigen kosten, vooraf aan viskwekers en/of erkende dierenartsen, die vooraf zijn geregistreerd in het vrijwillige monitoringprogramma, bemonstering- en transportkits. Deze kits bestaan uit een isothermische doos, 3 falcons met een conserveringsmedium voor de stalen en een koelelement. Bij ontvangst wordt het koelelement in de vriezer geplaatst. Als de staalname kortelings zal plaatsvinden, worden de falcons met het medium in de koelkast (4°C) bewaard (één maand geldig). Als de staalname later is gepland, worden de buisjes met het medium bij -20°C ingevroren (6 maanden tot 1 jaar geldig). In het laatste geval moeten de buisjes de dag vóór de staalname ontdooid worden! In beide gevallen wordt het bevroren koelelement pas vlak voor verzending in de doos gedaan.
2. De bemonsteringskits kunnen dus aan het begin van het jaar verstuurd worden naar viskwekers die zich bij SCIENSANO gemeld hebben. Er kunnen extra kits worden verstuurd en opgeslagen om in geval van verdenking in de behoeften te voorzien.
De isothermische doos met daarin de stalen en het koelelement worden naar SCIENSANO gestuurd, hetzij rechtstreeks via de koerierdienst (Taxiposte, ...) op het hierboven vermelde adres, hetzij via eigen transport of door ze af te geven bij een van de volgende punten (hier passeert sciensano dagelijks):
DgZ : Industrielaan 29, 8820 Torhout
FAVV-Melle: Brusselsesteenweg 370A, 9090 Melle
Bij deze punten dienen de kits vóór 09.00 uur te worden afgegeven zodat zij dezelfde dag nog bij SCIENSANO toekomen.
Indien aangevraagd kan ook de dierengeneeskunde faculteit in Merelbeke gebruikt worden (geen automatische stop, maar mogelijk op aanvraag)
3. Voor de screening wordt SCIENSANO minstens een week op voorhand op de hoogte gebracht van de verzending van de kits om een optimale behandeling ervan te garanderen. SCIENSANO beschikt hiervoor over een speciale mailbox (NRLfish@sciensano.be). Het aanvraagformulier voor de analyse moet naar behoren worden ingevuld en toegevoegd worden bij de opgestuurde stalen.
Voor stalen van een verdenking of diagnostiek zou het ook fijn zijn als Sciensano op de hoogte zou kunnen worden gebracht, zodat het afhandelen van de stalen zo vlot mogelijk kan verlopen.
4. Om een doeltreffende behandeling te garanderen, moeten de stalen van een screening ten laatste op donderdag bij SCIENSANO toekomen. Idealiter worden de stalen op maandag, dinsdag en woensdag genomen en verzonden.
5. **De kosten voor staalname door de erkende dierenarts en verzending van de stalen zijn uitsluitend voor rekening van de viskweker.** Transport vanuit de de pickup-punten is kosteloos

Analyses van aangifteplichtige virusziekten bij gekweekte vis door SCIENSANO

- SCIENSANO heeft deze testen gevalideerd op specificiteit en gevoeligheid en is klaar om de analyses uit te voeren. Ze zullen worden uitgevoerd met behulp van de PCR-techniek (polymerasekettingreactie). Deze analysemethode is zeer gericht. Ze geeft informatie over de aan- of afwezigheid van het virus waarop getest wordt en maar geeft geen informatie over de aan- of afwezigheid van andere virussen.
- Als onderdeel van een gezondheidsinspectie (screening) moeten 30 vissen worden geanalyseerd. De genomen weefsels worden verdeeld over de drie falcons in de kit, d.w.z. de weefsels van 10 vissen per falcon. De inhoud van elke falcon wordt afzonderlijk geanalyseerd. Er moeten dus drie PCR-tests worden uitgevoerd voor VHS en drie voor IHN, dus in totaal 6 PCR-tests voor een viskwekerij.
- Met de methode die SCIENSANO gebruikt, kunnen 80 stalen tegelijkertijd worden geanalyseerd. Individuele kosten kunnen dus worden verlaagd door stalen van verschillende viskwekerijen tegelijkertijd te analyseren. Het zal daarom kosteneffectief zijn voor viskwekers om hun respectievelijke stalen, genomen door hun erkende dierenarts(en), te combineren in één pakket.
- In tegenstelling tot celweekdiagnostiek dewelke CER uitvoerde stelt de PCR-techniek iets minder hoge eisen aan de kwaliteit van het staal. In overeenstemming met de wetgeving moeten ze echter binnen 48 uur worden geanalyseerd. De kwaliteit van de stalen wordt gevalideerd door SCIENSANO wanneer ze aankomen voor analyse.
- De kosten van analyses voor de 6 PCR's van één bedrijf zijn geschat op 227 euro als de stalen van ten minste twee bedrijven samen worden opgestuurd. Als de analyses op één bedrijf worden uitgevoerd, stijgen de kosten tot 340 euro. Deze prijzen zijn vastgesteld voor 2024 en zullen jaarlijks worden geïndexeerd.
- Als de PCR-resultaten oninterpreteerbaar zijn, wordt de analyse herhaald. De kosten van deze nieuwe analyse worden gedragen door SCIENSANO.
- Analyses specifiek voor KHV (Koi Herpes Virus), ISA (Infectious Salmon Anaemia) en EHNV (Epizootic Haematopoietic Necrosis) kunnen op verzoek van de dierenarts bij SCIENSANO worden uitgevoerd op dezelfde soorten monsters. De prijzen zijn beschikbaar op de SCIENSANO-website.

SCIENSANO-analyseresultaten

- Door zich te registreren bij SCIENSANO kunnen viskwekers een account aanmaken met een interface waar ze de resultaten van hun analyses kunnen vinden. Het analyserapport kan vervolgens in PDF-formaat worden opgehaald.
- Het is ook mogelijk om dit rapport per post te ontvangen.
- Monsters die 's middags binnenkomen, worden uiterlijk de volgende ochtend behandeld. Aan het eind van de dag worden de resultaten gecodeerd, zodat ze binnen 48 uur na ontvangst beschikbaar zijn.

Concreet kunnen de te nemen stappen als volgt worden samengevat:

- Identificeer jezelf bij SCIENSANO als viskweker;
- Identificeer een erkende dierenarts die de stalen kan nemen op de kwekerij;
- Stuur de contactgegevens van de erkende dierenarts naar SCIENSANO;
- Groepeer idealiter minstens twee viskwekerijen voor een screening om de kosten van de analyses te beperken;
- Laat SCIENSANO per e-mail weten dat de monsters worden opgestuurd;
- Stuur de monsters binnen 48 uur naar het SCIENSANO-laboratorium, hetzij door rechtstreekse verzending, hetzij via de relaispunten van de regionale laboratoria DgZ of FAVV; of via eigen vervoer (het instituut is ook buiten de kantooruren bemand door de conciërge 7-21 u, indien u dit systeem wenst te gebruiken, neem dan even contact op met het NRL, NRLfish@sciensano.be, zodat zij u verder kunnen helpen)
- Maak ten slotte een SCIENSANO-account aan zodat u uw resultaten online kan raadplegen

Erkenning:

Gebaseerd op de Nota opgesteld door Mr B. Hoc, voorzitter van het Waalse college van de aquacultuur sector tav de Waalse Aquacultuursector. Die nota kwam tot stand in samenwerking met DVM F. Liefvrig (CER), Dr Bénédicte Lambrecht (Sciensano), A. Schonbrodt, A. Gillet en J.M. Clément
Vertaald door N. Braem en M. Steensels van het NRL Fish, Sciensano